

Хаджи Тома Анг. Поповъ

През 1960 г. в съвременната морскоисторическа литература е поместено следното кратко съобщение: „Друг корабостъкмител - хаджи Тома Ангелов - се постарал да уреди пътнически рейс Видин - Калафат - Видин, обаче претърпял големи загуби и се отказал от намерението си” [1, с. 25]. Авторът не уточнява кога е събитието, но от подтекста следва изводът, че вероятно е през първата половина на 80-те години на XIX в. Тази податка се появява в редица публикации до наши дни, като единственото допълнение е промененото име - Тома Хаджиангелов. Едно от най-цитираните български морски периодични издания - списание „Морски сговор” - още през 1938 г. публикува кратка биографична статия за Хаджи Тома (включително негова фотография) [2], но тя очевидно е останала неизвестна. Тук представям по-важните сведения от нея с опит за няколко допълнения и уточнения, т. к. авторът на статията Александър Андреев Манолов - известен флотски офицер и виден деец на Българския народен морски сговор, най-вероятно е ползвал само мемоарни източници. Хаджи Тома Ангелов Попов от Видин е роден през 1858 г., умира през 1925 г. Известен е и като Хаджи Лойо. Според Ал. Манолов, през 90-те години на XIX в. Хаджи Т. Ангелов „наема доставката на камъни за видинския кей и купува първото параходче, което нарича с българското име „Балкан”, [...] Понеже не бил доволен от скоростта на параходчето, в 1895 г. той купува нов полупътнишки параход, доста удобен и с добра скорост; нарича го „Христо Ботев”, [...] С парахода „Христо Ботев” Хаджи Лойо влачи камъни и пренася пътници от Видин за Калафат...” Въз основа на това твърдение са възможни поне две версии:

- видинското параходче „Балкан” е купено през периода 1891-1895 г.;

- видинчанинът продължително време превозва камъни за видинския кей, но това едва ли би могло да се обясни само с някаква поправка на кейова стена. От друга страна, сведенията за строежа на Видинското пристанище, колкото и да са оскъдни, подсказват, че той е извършен по-късно.

Най-ранният известен засега документ за цялостно изграждане на българските дунавски пристанища е писмо от 1895 г. на министъра на търговията и земеделието Иван Евстр. Гешов до министъра на обществените сгради, пътищата и съобщенията Михаил Маджаров: „Желателно е час по-скоро да се направи нещо за дунавските пристанища, като се започнат веднага постройките там, където има готови планове” [3, с. 24]. През юли същата година Видинският Градски общински съвет взема решение „за построяване каменен кей на дунавския бряг край Видин”, но по това време изглежда все още няма проектна документация и едва през октомври 1896 г. Министерският съвет възлага „на инж. Е. Майард проучването и изготвянето проектите за кейове на дунавските пристанища”. Подготовката на проектната документация се забавя, но на 6 (18) февруари 1898 г. правителството все пак приема „поемни условия, ведомости на цените и подробна оценка на работите по построяването на кейове, наклонени разтоварителни площадки и крайбрежна стена в пристанище Видин” [4, с. 102]. Още на следващия ден в печата се появява съобщението, че „плановите [...] вече готови и одобрени от министерството и **в скоро време щяло да се пристъпи към постройката**” (подч. И.А.) [5]. Ако двата парахода на Хаджи Тома са превозвали камъни за този строеж, това е станало през периода 1898 - 1908 г., когато новото Видинско пристанище е завършено и открито [3, с. 24].

Освен по линията Видин-Калафат-Видин, по която се конкурира с румънския параход „Калугерени”, благодарение на по-високата скорост на „Христо Ботев” и по-ниската цена на билетите, Хаджи Тома поддържа и пътническа линия между Видин и Силистра, превозва безплатно ученици от Видин до Козлодуй. При това е сполетян от редица неприятности като саботаж по парните котли, открадват му кораба, пребоядисват го и по-късно успява да го открие в румънско пристанище и т. п. В крайна сметка той натрупва загуби над три милиона лева и е принуден да продаде двата си парахода [2].

Колкото и оскъдни да са тези сведения, те отреждат на Хаджи Тома Ангелов от Видин достойно място морската история на България. Дано видинските историци проявят подобаващ интерес към приноса на своя съгражданин за българското дунавско корабоплаване.

Дунавските параходи на корабостъкмителя Хаджи Тома Ангелов от Видин

Написано от ivailo

Четвъртък, 23 Май 2013 03:29

[Иван Алексицки - Братя Братя \(1971-1998\) - Мисията на дядо ми](#)